

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

28 aprilie 2022 *

„Trimitere preliminară – Uniunea vamală – Dreptul la rambursarea sau la plata unor sume de bani percepute sau refuzate de un stat membru cu încălcarea dreptului Uniunii – Taxe antidumping, taxe la import, restituiri la export și sancțiuni pecuniare – Noțiunea de «încălcarea dreptului Uniunii» – Interpretarea sau aplicarea eronată a acestui drept – Constatarea de către o instanță a Uniunii sau de către o instanță națională a existenței unei încălcări a dreptului menționat – Dreptul la plata de dobânzi – Perioada acoperită de această plată de dobânzi”

În cauzele conexate C-415/20, C-419/20 și C-427/20,

având ca obiect trei cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Finanzgericht Hamburg (Tribunalul Fiscal din Hamburg, Germania), prin deciziile din 20 august 2020 și 1 septembrie 2020, primite de Curte la 7, 8 și 10 septembrie 2020, în procedurile

Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH (C-415/20),

F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG vertr. d. d. Komplementärin Verwaltungsgesellschaft F. Reyher Nchfg. mbH (C-419/20)

împotriva

Hauptzollamt Hamburg (C-415/20 și C-419/20),

și

Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG

împotriva

Hauptzollamt Kiel (C-427/20),

CURTEA (Camera a doua),

compusă din doamna A. Prechal, președintă de cameră, domnii J. Passer (raportor), F. Biltgen și N. Wahl și doamna M. L. Arastey Sahún, judecători,

avocată generală: doamna T. Ćapeta,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

* Limba de procedură: germana.

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH, de M. Niestedt și K. Göcke, Rechtsanwälte;
- pentru F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG vertr. d. d. Komplementärin Verwaltungsgesellschaft F. Reyher Nchfg. mbH, de S. Pohl și J. Sparr, Rechtsanwälte;
- pentru Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG, de H. Bleier, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul neerlandez, inițial de M. K. Bulterman, M. L. Noort și J. M. Hoogveld, ulterior de M. Bulterman și M. Hoogveld, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de R. Pethke și M. Salyková, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 13 ianuarie 2022,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea principiilor dreptului Uniunii referitoare la rambursarea unor sume de bani percepute de statele membre cu încălcarea acestui drept, precum și la plata dobânzilor corespunzătoare.
- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul a trei litigii, primul, între Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions GmbH (denumită în continuare „Gräfendorfer”), pe de o parte, și Hauptzollamt Hamburg (Biroul vamal principal din Hamburg, Germania), pe de altă parte, al doilea, între F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG vertr. d. d. Komplementärin Verwaltungsgesellschaft F. Reyher Nchfg. mbH (denumită în continuare „Reyher”), pe de o parte, și acest birou vamal principal, pe de altă parte, iar al treilea, între Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG (denumită în continuare „Flexi Montagetechnik”), pe de o parte, și Hauptzollamt Kiel (Biroul vamal principal din Kiel, Germania), pe de altă parte, în legătură cu cereri având ca obiect, pe de o parte, rambursarea unor sume de bani plătite, cu diverse titluri, de aceste diferite societăți celor două birouri vamale principale și, pe de altă parte, plata dobânzilor corespunzătoare.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Reglementarea vamală

- 3 Regulamentul (CEE) nr. 2913/92 al Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului vamal comunitar (JO 1992, L 302, p. 1, denumit în continuare „Codul vamal comunitar”) a fost abrogat și înlocuit de Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (JO 2013, L 269, p. 1, rectificare în JO 2013, L 287, p. 90, denumit în continuare „Codul vamal al Uniunii”).
- 4 Articolul 236 alineatul (1) din Codul vamal comunitar prevedea printre altele:

„Se procedează la remiterea drepturilor de import sau export în măsura în care se stabilește că, la momentul când au fost înscrise în evidența contabilă, valoarea acestor drepturi nu era datorată legal [...]

[...]”
- 5 Articolul 241 din acest cod prevedea printre altele:

„Rambursarea de către autoritățile competente a valorii drepturilor de import sau export sau a dobânzii pe credit sau a dobânzii pentru întârzieri încasate la efectuarea plății acestor drepturi nu atrage după sine plata dobânzii de către autoritățile menționate. Cu toate acestea, dobânda se plătește:

 - atunci când o decizie de a da curs unei cereri de rambursare nu este pusă în aplicare în termen de trei luni de la data adoptării deciziei;
 - atunci când dispozițiile naționale stipulează astfel.

[...]”
- 6 Articolul 116 din Codul vamal al Uniunii, intitulat „Dispoziții generale”, are următorul cuprins:

„(1) Sub rezerva condițiilor stabilite în prezenta secțiune, quantumul taxelor la import și la export se rambursează sau se remite din oricare dintre motivele următoare:

 - (a) taxe la import sau la export percepute în exces;

[...]

 - (c) eroarea autorităților competente;

[...]

 - (6) Rambursarea nu presupune plata de dobânzi de către autoritățile vamale în cauză.

Cu toate acestea, se plătesc dobânzi în cazul în care decizia de acordare a rambursării nu este pusă în aplicare în termen de trei luni de la data la care a fost luată decizia, cu excepția cazului în care nerespectarea termenului nu s-a produs din culpa autorităților vamale.

În asemenea cazuri, se plătesc dobânzile pentru perioada cuprinsă între data la care expiră termenul de trei luni și data rambursării. [...]

[...]"

Reglementarea privind restituirile la export pentru produsele agricole

- 7 Regulamentul (CE) nr. 800/1999 al Comisiei din 15 aprilie 1999 de stabilire a normelor comune de aplicare a sistemului de restituiri la export pentru produsele agricole (JO 1999, L 102, p. 11, Ediție specială, 03/vol. 27, p. 187), la care face referire instanța de trimitere, a fost abrogat și înlocuit de Regulamentul (CE) nr. 612/2009 al Comisiei din 7 iulie 2009 de stabilire a normelor comune de aplicare a sistemului de restituiri la export pentru produsele agricole (JO 2009, L 186, p. 1).

- 8 Articolul 51 alineatul (1) din Regulamentul nr. 800/1999 prevedea printre altele:

„În cazul în care se constată că un exportator, în scopul obținerii unei restituiri la export, a solicitat o restituire care o depășește pe cea aplicată, restituirea datorată pentru exportul respectiv este aceea aplicabilă produselor exportate redusă cu:

- (a) jumătate din diferența dintre restituirea solicitată și cea aplicabilă exportului respectiv;
- (b) de două ori diferența dintre restituirea solicitată și cea aplicabilă, în cazul în care exportatorul oferă informații false în mod intenționat.

[...]"

- 9 Articolul 48 alineatul (1) din Regulamentul nr. 612/2009 reia dispozițiile care figurau anterior la articolul 51 alineatul (1) din Regulamentul nr. 800/1999.

Dreptul german

Codul fiscal

- 10 Abgabenordnung (Codul fiscal) (BGBl. 2002 I, p. 3866), în versiunea aplicabilă litigiilor principale (denumit în continuare „Codul fiscal”), prevede la articolul 1, intitulat „Domeniul de aplicare”:

„(1) Prezenta lege se aplică tuturor impozitelor, inclusiv rambursării de impozite, reglementate de dreptul federal german sau de dreptul Uniunii, care sunt administrate de autoritățile financiare federale sau ale landurilor. Legea se aplică numai sub rezerva aplicării dreptului Uniunii.

[...]

(3) Sub rezerva aplicării dreptului Uniunii, prevederile prezentei legi se aplică *mutatis mutandis* prestațiilor fiscale accesorii. [...]"

- 11 Articolul 3 din acest cod, care este intitulat „Impozite și prestații fiscale accesorii”, prevede printre altele:

„(1) Impozitele sunt prestații în numerar care nu constituie contraprestația unei anumite prestații și care sunt impuse de o colectivitate publică, în vederea obținerii de venituri, tuturor celor care îndeplinesc condițiile obligației de a furniza prestațiile, prevăzută de lege; [...]

[...]

(3) În sensul acestei legi, taxele la import și cele la export prevăzute la articolul 5 punctele 20 și 21 din Codul vamal al Uniunii constituie impozite. [...]

(4) Prestațiile fiscale accesorii sunt:

[...]

4. dobânzile în sensul articolelor 233-237 din prezentul cod [...];

[...]

8. dobânzile aferente taxelor la import și la export prevăzute la articolul 5 punctele 20 și 21 din Codul vamal al Uniunii,

[...]”

- 12 În temeiul articolului 37 din codul menționat, care este intitulat „Drepturi rezultate din obligații fiscale”:

„(1) Drepturile rezultate din obligații fiscale sunt exigibilitatea taxei, dreptul la rambursarea taxei, [...] dreptul la o prestație accesorie, dreptul la rambursarea prevăzută la alineatul (2), precum și drepturile la rambursarea taxei prevăzute de legile fiscale speciale.

(2) În cazul în care un impozit datorat de o persoană impozabilă, o rambursare de impozit [...] sau o prestație accesorie fiscală a fost achitată sau restituită fără temei legal, persoana în numele căreia s-a efectuat plata sau rambursarea are dreptul ca beneficiarul prestației să îi restituie valoarea achitată sau rambursată. [...]"

- 13 Potrivit articolului 233 din același cod, care este intitulat „Principiu”:

„În cazul drepturilor rezultate din obligații fiscale (articolul 37), se aplică dobânzi numai dacă legea prevede astfel. [...]"

- 14 Articolul 236 din Codul fiscal, care este intitulat „Dobânzi judiciare aplicate sumelor restituite”, are următorul cuprins:

„(1) În situația în care, printr-o hotărâre judecătorească definitivă sau pe baza unei asemenea hotărâri, se acordă o degrevare fiscală sau o rambursare a impozitului, sub rezerva alineatului (3), se vor calcula dobânzi pentru quantumul care trebuie rambursat sau achitat, de la data sesizării

instanței și până la data plății. Dacă suma a cărei rambursare este datorată nu a fost plătită decât după sesizarea instanței, dobânzile curg de la data plății.

[...]

Legea privind punerea în aplicare a organizării comune a piețelor și a plăților directe

- 15 Gesetz zur Durchführung der gemeinsamen Marktorganisationen und der Direktzahlungen (Marktorganisationsgesetz) (Legea privind punerea în aplicare a organizării comune a piețelor și a plăților directe) din 7 noiembrie 2017 (BGBl. 2017 I, p. 3746), în versiunea aplicabilă litigiului principal în cauza C-415/20 (denumită în continuare „Legea privind punerea în aplicare a organizării comune a piețelor și a plăților directe”), prevede la articolul 6, intitulat „Avantaje”:

„(1) Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft [(Ministerul Federal al Alimentației și Agriculturii, Germania)] este abilitat să adopte [...] prin regulamente care nu sunt supuse aprobării Bundesrat [(Consiliul Federal, Germania)], în măsura în care acest lucru este necesar pentru punerea în aplicare

1. a dispozițiilor și a actelor [...] referitoare la produsele care fac obiectul unei organizări comune a piețelor [...] în ceea ce privește
a) restituirile la export,

[...]

dispoziții în materie de procedură, precum și dispoziții care să precizeze condițiile și valoarea acestor avantaje, în măsura în care sunt determinate, determinabile sau limitate [...].

[...]

- 16 Articolul 14 din această lege, intitulat „Dobânzi”, prevede:

„(1) Sumele datorate pentru rambursarea unui avantaj sau pentru încălcarea oricărei alte obligații sunt purtătoare de dobândă la rata de bază majorată cu cinci puncte procentuale începând din ziua exigibilității lor. [...]

(2) Sumele datorate în temeiul unui avantaj sau al unei intervenții sunt purtătoare de dobândă de la data sesizării instanței, în conformitate cu articolele 236, 238 și 239 [din Codul fiscal]. Acestea nu determină în alte situații plata unor dobânzi.”

Litigiile principale și întrebările preliminare

Cauza C-415/20

- 17 Gräfendorfer este o societate cu sediul în Germania care exportă carcase de pasăre către țări terțe.
- 18 Biroul vamal principal din Hamburg a refuzat să îi acorde restituiri la export pentru carcasele de pasăre pe care le exportase în țări terțe între lunile ianuarie și iunie 2012, pentru motivul că acestea trebuiau să fie considerate ca nefiind de „calitate adecvată pentru comercializare”, în

sensul reglementării Uniunii referitoare la restituirile la export pentru produsele agricole, întrucât nu erau complet deplumate, pe de o parte, și conțineau prea multe resturi de organe, pe de altă parte. Acesta i-a impus de asemenea o sancțiune pecuniară pentru motivul că solicitase o restituire la export superioară restituirii aplicabile. Gräfendorfer a formulat un recurs grațios împotriva acestui refuz și apoi un altul împotriva sancțiunii pecuniare menționate.

- 19 Finanzgericht Hamburg (Tribunalul Fiscal din Hamburg, Germania) a statuat ulterior, în cadrul unor căi de atac jurisdicționale introduse de alte două societăți decât Gräfendorfer, că prezența unui număr mic de pene și a unui anumit număr de resturi de organe pe carcasele de pasăre trebuia calificată, în lumina hotărârii din 24 noiembrie 2011, Gebr. Stolle și Doux Geflügel (C-323/10-C-326/10, EU:C:2011:774), ca element care nu se opune acordării unor restituiri la export pentru aceste produse.
- 20 Având în vedere această hotărâre, Biroul vamal principal din Hamburg a decis să acorde Gräfendorfer restituirile la export solicitate de aceasta și să îi ramburseze sancțiunea pecuniară care îi fusese impusă.
- 21 Prin scrisoarea din 16 aprilie 2015, Gräfendorfer a solicitat acestui birou vamal principal plata unor dobânzi atât pentru restituirile la export respective, cât și pentru sancțiunea pecuniară amintită, pentru toate perioadele în care fusese privată în mod nelegal de posibilitatea de a dispune de sumele de bani corespunzătoare. Biroul vamal principal menționat a respins succesiv cererea respectivă, apoi recursul grațios formulat de Gräfendorfer împotriva respingerii acesteia.
- 22 La 23 mai 2018, Gräfendorfer a introdus o acțiune la instanța de trimitere, în susținerea căreia arată în esență că dreptul Uniunii conferă oricărui subiect de drept administrativ căruia i-a fost refuzată sau impusă de către o autoritate națională plata unei sume de bani oarecare cu încălcarea acestui drept dreptul de a obține, în plus față de plata sau de rambursarea acestei sume de bani, plata unor dobânzi pentru întreaga perioadă în care suma de bani menționată a fost indisponibilă.
- 23 În decizia sa de trimitere, Finanzgericht Hamburg (Tribunalul Fiscal din Hamburg) arată, în primul rând, că nicio dispoziție a dreptului Uniunii sau a dreptului intern aplicabil litigiului principal nu permite admiterea cererii de plată a dobânzilor prezentate de Gräfendorfer și că soluționarea acestui aspect al litigiului depinde, așadar, de aspectul dacă cererea respectivă poate fi interpretată în lumina principiilor stabilite de Curte în cadrul jurisprudenței sale referitoare la rambursarea de către autoritățile naționale a unor sume de bani a căror plată a fost impusă unor subiecți de drept administrativ cu încălcarea dreptului Uniunii.
- 24 În al doilea rând, instanța de trimitere arată că din jurisprudența amintită rezultă că dreptul Uniunii conferă subiecților de drept administrativ dreptul de a obține din partea autorităților naționale competente nu numai rambursarea oricărui impozit, a oricărei taxe, a oricărei cotizații sau a oricărei contribuții plătite de ei cu încălcarea dreptului Uniunii, ci și compensarea, sub forma plății unor dobânzi, a pierderii constituite din indisponibilizarea cuantumului acestui impozit, a acestei taxe, a acestei cotizații sau a acestei contribuții, pentru întreaga perioadă în care cuantumul respectiv a fost indisponibil (Hotărârea din 19 iulie 2012, Littlewoods Retail și alții, C-591/10, EU:C:2012:478, Hotărârea din 27 septembrie 2012, Zuckerfabrik Jülich și alții, C-113/10, C-147/10 și C-234/10, EU:C:2012:591, precum și Hotărârea din 18 aprilie 2013, Irímie, C-565/11, EU:C:2013:250). În aceste condiții, instanța respectivă arată că una dintre sumele de

bani în discuție în litigiul principal nu constituie un impozit, o taxă, o cotizație sau o contribuție, ci o sancțiune pecuniară (Hotărârea din 11 iulie 2002, Käserei Champignon Hofmeister, C-210/00, EU:C:2002:440).

- 25 Potrivit instanței menționate, ar putea exista o îndoială rezonabilă cu privire la aspectul dacă o asemenea sancțiune pecuniară trebuie considerată ca fiind plătită cu încălcarea dreptului Uniunii, în sensul jurisprudenței amintite. Astfel, rambursarea sumei corespunzătoare de către autoritatea națională în cauză nu ar fi intervenit ca urmare a anulării de către o instanță națională sau a invalidării de către Curte a actului sau a actelor de drept intern sau, respectiv, de drept al Uniunii pe baza căruia sau a cărora a fost impusă această sancțiune pecuniară, ci ca urmare a unei hotărâri în care Curtea a interpretat, cu titlu preliminar, dreptul Uniunii într-un mod care nu corespunde interpretării care îi fusese dată anterior de autoritatea respectivă și pe care aceasta din urmă s-a întemeiat pentru a impune sancțiunea pecuniară menționată. În consecință, instanța de trimitere apreciază că este necesar să solicite Curții să se pronunțe cu privire la acest aspect, declarându-se tentată să considere că, în cazul în care o autoritate națională impune o sancțiune pecuniară unui subiect de drept administrativ pe baza unei interpretări eronate a dreptului Uniunii, trebuie să se considere că această sancțiune pecuniară a intervenit cu încălcarea dreptului respectiv și, prin urmare, că rambursarea sumei corespunzătoare trebuie să determine plata unor dobânzi care acoperă întreaga perioadă în care această sumă a fost indisponibilă pentru subiectul de drept administrativ respectiv.
- 26 În al treilea rând, Finanzgericht Hamburg (Tribunalul Fiscal din Hamburg) arată că, în lipsa unei dispoziții a dreptului Uniunii care să precizeze modalitățile prin care plata cu întârziere a restituirilor la export și rambursarea unei sancțiuni pecuniare precum cea în discuție în litigiul principal trebuie să determine plata unor dobânzi, trebuie să se considere că această întrebare intră sub incidența dreptului intern al fiecărui stat membru. Or, dreptul german nu ar erija plata unor dobânzi în principiu general, ci ar prevedea-o numai în cazuri precis definite, în care litigiul principal nu s-ar încadra. Astfel, dispozițiile pe care le conține, în special cele ale Legii privind punerea în aplicare a organizării comune a piețelor și a plăților directe, ar prevedea, pe de o parte, că un subiect de drept administrativ are dreptul să obțină plata unor dobânzi aferente restituirilor la export în cazul în care a introdus o cale de atac jurisdicțională împotriva deciziei prin care autoritatea națională competentă a refuzat în mod nelegal să i le acorde, dar nu și în cazul în care acest subiect de drept administrativ s-a limitat să formuleze un recurs grațios împotriva unei asemenea decizii, precum Gräfendorfer. Nu ar fi prevăzute dobânzi nici în cazul rambursării unei sancțiuni pecuniare nejustificate. Pe de altă parte și în orice caz, nici chiar în cazul în care subiectul de drept administrativ menționat a introdus o cale de atac jurisdicțională, plata unor dobânzi nu ar fi prevăzută decât de la data introducerii acestei căi de atac, iar nu de la cea la care a intervenit decizia autorității competente.
- 27 Instanța de trimitere ridică însă problema dacă aceste dispoziții, care au drept consecință privarea, în tot sau în parte, a unui subiect de drept administrativ căruia i-au fost acordate restituiri la export cu întârziere, după ce i-au fost refuzate în mod nelegal, și căruia i-a fost aplicată în mod eronat o sancțiune pecuniară de compensarea pe care ar putea să o pretindă, sub forma plății unor dobânzi, ca urmare a indisponibilității sumelor corespunzătoare, sunt conforme cu cerința efectivității care încadrează autonomia procedurală a statelor membre.

28 În aceste condiții, Finanzgericht Hamburg (Tribunalul Fiscal din Hamburg) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele două întrebări preliminare:

- „1) Obligația statelor membre, care decurge din dreptul Uniunii, de a restitui cu dobândă taxele percepute cu încălcarea [acestui drept] există și atunci când motivul restituirii nu îl constituie constatarea de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a faptului că temeiul juridic încalcă dreptul [menționat], ci o interpretare dată de Curte unei (sub)poziții din Nomenclatura combinată [care figurează în anexa I la Regulamentul (CEE) nr. 2658/87 al Consiliului din 23 iulie 1987 privind Nomenclatura tarifară și statistică și Tariful vamal comun (JO 1987, L 256, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 4, p. 3)]?
- 2) Principiile care reglementează dreptul de a solicita dobânzi în temeiul dreptului Uniunii stabilite de Curtea de Justiție a Uniunii Europene se aplică și plății restituirilor la export pe care autoritatea statului membru le-a refuzat cu încălcarea [acestui drept]?”

Cauza C-419/20

- 29 Reyher este o societate cu sediul în Germania care a importat în Uniunea Europeană, în cursul anilor 2010 și 2011, elemente de fixare provenite de la o societate cu sediul în Indonezia care constituie filiala unei alte societăți, cu sediul în China.
- 30 Biroul vamal principal din Hamburg a apreciat că aceste elemente de fixare trebuiau considerate ca fiind originare din China și supuse, în această calitate, în cazul importului în Uniune, taxelor antidumping instituite prin Regulamentul (CE) nr. 91/2009 al Consiliului din 26 ianuarie 2009 privind impunerea unei taxe antidumping definitive asupra importurilor de anumite elemente de fixare din fier sau oțel originare din Republica Populară Chineză (JO 2009, L 29, p. 1). În consecință, a decis să impună Reyher plata acestor taxe antidumping.
- 31 Reyher a introdus o acțiune împotriva acestei decizii la Finanzgericht Hamburg (Tribunalul Fiscal din Hamburg), achitând totodată taxele antidumping respective.
- 32 Printr-o decizie din 3 aprilie 2019, instanța menționată a considerat că taxele antidumping impuse Reyher nu erau datorate în mod legal întrucât Biroul vamal principal din Hamburg nu a demonstrat că elementele de fixare importate în Uniune de aceasta erau originare din China.
- 33 În luna mai 2019, acest birou vamal principal a rambursat Reyher cuantumul taxelor antidumping în cauză. În schimb, a refuzat să îi plătească dobânzi pentru suma respectivă, pentru perioada cuprinsă între data plății taxelor menționate și cea a rambursării lor, iar ulterior a respins recursul grațios formulat împotriva acestui refuz de către persoana interesată.
- 34 La 10 februarie 2020, Reyher a introdus la Finanzgericht Hamburg (Tribunalul Fiscal din Hamburg) o acțiune în susținerea căreia arată în esență că din Hotărârea din 18 ianuarie 2017, Wortmann (C-365/15, EU:C:2017:19), rezultă că subiectul de drept administrativ căruia o autoritate națională i-a impus taxe antidumping cu încălcarea dreptului Uniunii are dreptul nu numai la rambursarea cuantumului acestor taxe antidumping, ci și la plata unor dobânzi aferente cuantumului respectiv, pentru întreaga perioadă cuprinsă între data la care a fost plătit și cea la care a fost rambursat. În plus, Reyher susține că trebuie să se considere că plata taxelor antidumping a intervenit cu încălcarea dreptului Uniunii nu numai în ipoteza în care Curtea invalidează regulamentul care a instituit aceste taxe, astfel cum a procedat în hotărârea

menționată, ci și în cazul în care o instanță națională constată că o autoritate națională a aplicat în mod eronat regulamentul respectiv, impunând în mod greșit taxe antidumping unui subiect de drept administrativ în temeiul acestuia, precum în speță.

- 35 În decizia sa de trimitere, în primul rând, Finanzgericht Hamburg (Tribunalul Fiscal din Hamburg) arată mai întâi că din articolul 236 alineatul (1) din Codul fiscal rezultă că un subiect de drept administrativ care a introdus o cale de atac jurisdicțională împotriva unei decizii prin care i se impune plata unor taxe antidumping are dreptul, în cazul în care se dovedește că această plată nu era datorată în mod legal, să obțină plata unor dobânzi aferente cuantumului taxelor în cauză pentru perioada cuprinsă între data sesizării instanței și cea a rambursării cuantumului respectiv. În continuare, acesta observă că articolul 241 din Codul vamal comunitar, astfel cum a fost interpretat de Curte în Hotărârea din 18 ianuarie 2017, Wortmann (C-365/15, EU:C:2017:19), nu se opune aplicării dispoziției menționate din Codul fiscal. În sfârșit, el apreciază că articolul 116 din Codul vamal al Uniunii, care a înlocuit articolul 241 din Codul vamal comunitar și care este redactat în termeni diferiți față de acesta, nu este aplicabil litigiului principal.
- 36 În al doilea rând, instanța de trimitere arată că nicio dispoziție a dreptului Uniunii sau a dreptului intern aplicabil acestui litigiu nu permite admiterea cererii de plată a unor dobânzi prezentate de Reyher pentru perioada cuprinsă între data la care Biroul vamal principal din Hamburg a decis să îi impună plata unor taxe antidumping și data la care aceasta a formulat o cale de atac jurisdicțională împotriva deciziei respective.
- 37 În al treilea și ultimul rând, instanța de trimitere ridică problema dacă jurisprudența Curții permite admiterea acestei cereri pentru perioada în cauză. În această privință, observă în special că din Hotărârea din 19 iulie 2012, Littlewoods Retail și alții (C-591/10, EU:C:2012:478), pare să reiasă că, în cazul în care o autoritate națională a impus unui subiect de drept administrativ plata unei taxe prin aplicarea eronată a unui act sau a unei dispoziții a dreptului Uniunii și în care o instanță națională a constatat existența unei asemenea încălcări a dreptului Uniunii, acest subiect de drept administrativ are dreptul să obțină nu numai rambursarea cuantumului taxei plătite în mod nejustificat, ci și plata unor dobânzi aferente cuantumului respectiv, pentru întreaga perioadă cuprinsă între data plății și cea a rambursării sale. În plus, ea arată că rațiunea de a exista a acestei hotărâri și a jurisprudenței în cadrul căreia se înscrie pare a fi restabilirea situației în care s-ar fi aflat un asemenea subiect de drept administrativ în lipsa unei încălcări a dreptului Uniunii, permițându-i să recupereze întreaga sumă de care ar fi dispus dacă nu ar fi intervenit această nelegalitate.
- 38 În aceste condiții, Finanzgericht Hamburg (Tribunalul Fiscal din Hamburg) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:
- „Există o încălcare a dreptului Uniunii, ca cerință impusă de Curtea de Justiție a Uniunii Europene pentru existența dreptului la dobânzi prevăzut de dreptul Uniunii, și în cazul în care o autoritate națională stabilește o taxă în temeiul dreptului Uniunii, dar ulterior o instanță națională constată că nu sunt îndeplinite condițiile de fapt pentru perceperea taxei?”

Cauza C-427/20

- 39 Flexi Montagetechnik este o societate cu sediul în Germania care a importat în Uniune cârlige cu bolț ce pot fi utilizate pentru fabricarea de lese.

- 40 Biroul vamal principal din Kiel a apreciat că acele cârlige cu bolț se încadrau la o poziție din Nomenclatura combinată, care figurează în anexa I la Regulamentul nr. 2658/87, diferită de cea declarată de Flexi Montagetechnik și că, în această calitate, trebuia să li se aplice taxe la import într-un quantum superior celor plătite de ea. În consecință, a decis să modifice, în această măsură, quantumul taxelor la import respective.
- 41 După ce a achitat diferența dintre quantumul taxelor la import plătite inițial și quantumul lor rezultat în urma acestei modificări, Flexi Montagetechnik a inițiat, în cursul lunii septembrie 2014, o procedură jurisdicțională, care în final a determinat Bundesfinanzhof (Curtea Federală Fiscală, Germania) să pronunțe, la 20 iunie 2017, o hotărâre prin care a statuat că acele cârlige cu bolț se încadrau la poziția declarată de reclamantă și a anulat, în consecință, actele prin care Biroul vamal principal din Kiel modificase quantumul taxelor la import corespunzătoare.
- 42 Biroul vamal principal menționat a rambursat ulterior societății Flexi Montagetechnik diferența dintre quantumul taxelor la import plătite inițial de aceasta și quantumul lor astfel cum a fost modificat ulterior. În schimb, a refuzat să îi plătească dobânzi pentru diferența respectivă, pentru perioada cuprinsă între data plății taxelor în cauză și cea a rambursării lor parțiale, iar ulterior a respins recursul grațios formulat împotriva acestui refuz.
- 43 Flexi Montagetechnik a introdus o cale de atac jurisdicțională împotriva acestui refuz, în urma căreia Biroul vamal principal i-a plătit dobânzi pentru perioada cuprinsă între data la care ea a inițiat procedura jurisdicțională amintită la punctul 41 din prezenta hotărâre și data la care biroul respectiv i-a rambursat diferența dintre quantumul taxelor la import plătite inițial de aceasta și quantumul lor astfel cum a fost modificat ulterior.
- 44 În decizia sa de trimitere, Finanzgericht Hamburg (Tribunalul Fiscal din Hamburg), care este sesizat cu această cale de atac jurisdicțională, ridică problema dacă Flexi Montagetechnik poate, în lipsa unei dispoziții a dreptului derivat al Uniunii sau a dreptului intern în această privință, să deducă din jurisprudența Curții un drept la plata unor dobânzi pentru suma pe care administrația vămilor i-a pretins-o cu încălcarea dreptului Uniunii, pentru perioada cuprinsă între data plății acestei sume și data la care persoana interesată a introdus procedura jurisdicțională menționată.
- 45 Considerațiile pe care le dezvoltă instanța respectivă în această privință corespund în esență celor care stau la baza deciziei sale de trimitere în cauza C-419/20, astfel cum sunt rezumate la punctele 35-37 din prezenta hotărâre.
- 46 În aceste condiții, Finanzgericht Hamburg (Tribunalul Fiscal din Hamburg) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Există o încălcare a dreptului Uniunii, ca cerință impusă de Curtea de Justiție a Uniunii Europene pentru existența dreptului la dobânzi prevăzut de dreptul Uniunii, și în cazul în care o autoritate națională stabilește o taxă cu încălcarea dispozițiilor valide din dreptul Uniunii, iar o instanță națională constată această încălcare a dreptului Uniunii?”

Procedura în fața Curții

- 47 Prin Decizia președintelui Curții din 9 octombrie 2020, cauzele C-415/20, C-419/20 și C-427/20 au fost conexate pentru buna desfășurare a fazei scrise a procedurii.

- 48 Prin Decizia Curții din 27 aprilie 2021, acestea au fost de asemenea conexe pentru buna desfășurare a fazei orale a procedurii și în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la întrebările preliminare

- 49 După cum rezultă din enunțurile care figurează în deciziile de trimitere aflate la originea celor trei cauze conexe, astfel cum sunt rezumate la punctele 23-27, 31-37 și 41-45 din prezenta hotărâre, diferitele întrebări adresate Curții se suprapun cu privire la mai multe aspecte și necesită, pentru acest motiv, o examinare de ansamblu.
- 50 Având în vedere modul de redactare a acestor diferite întrebări și aspectele care stau la baza lor, așa cum reies din cuprinsul punctelor amintite, trebuie să se considere că, prin intermediul întrebărilor menționate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă principiile dreptului Uniunii referitoare la drepturile subiecților de drept administrativ de a obține rambursarea sumelor de bani a căror plată le-a fost impusă de un stat membru cu încălcarea dreptului Uniunii, precum și plata unor dobânzi aferente sumelor de bani respective trebuie să fie interpretate în sensul că:
- în primul rând, se aplică în ipoteza în care sumele de bani în discuție corespund, pe de o parte, unor restituiri la export care au fost acordate cu întârziere unui subiect de drept administrativ, după ce i-au fost refuzate, cu încălcarea dreptului Uniunii, și, pe de altă parte, unei sancțiuni pecuniare care a fost impusă acestui subiect de drept administrativ ca urmare a încălcării respective;
 - în al doilea rând, se aplică atunci când dintr-o decizie a Curții sau dintr-o decizie a unei instanțe naționale rezultă că plata unor restituiri la export, a unei sancțiuni pecuniare, a unor taxe antidumping sau a unor taxe la import a fost, după caz, refuzată sau impusă de o autoritate națională în temeiul fie al unei interpretări eronate a dreptului Uniunii, fie al unei aplicări eronate a acestui drept și
 - în al treilea rând, se opun unei reglementări naționale care prevede că, atunci când plata unor restituiri la export, a unei sancțiuni pecuniare, a unor taxe antidumping sau a unor taxe la import a fost, după caz, refuzată sau impusă cu încălcarea dreptului Uniunii, plata unor dobânzi, pe de o parte, nu este datorată decât dacă a fost introdusă o cale de atac jurisdicțională pentru a obține plata sau rambursarea sumei de bani în cauză și, pe de altă parte, nu poate interveni decât pentru perioada cuprinsă între data introducerii căii de atac respective și data deciziei pronunțate de instanța competentă, cu excluderea perioadei anterioare.
- 51 În această privință, în primul rând, trebuie arătat că dintr-o jurisprudență constantă a Curții rezultă, mai întâi, că orice subiect de drept administrativ căruia o autoritate națională i-a impus plata unei taxe, a unei contribuții, a unui impozit sau a unei alte prelevări cu încălcarea dreptului Uniunii are, în temeiul acestuia din urmă, dreptul de a obține din partea statului membru în cauză rambursarea sumei de bani corespunzătoare [a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 noiembrie 1983, *San Giorgio*, 199/82, EU:C:1983:318, punctul 12, Hotărârea din 8 martie 2001, *Metallgesellschaft și alții*, C-397/98 și C-410/98, EU:C:2001:134, punctul 84, precum și Hotărârea din 9 septembrie 2021, *Hauptzollamt B (Reducere fiscală facultativă)*, C-100/20, EU:C:2021:716, punctul 26 și jurisprudența citată].

- 52 În plus, un asemenea subiect de drept administrativ are dreptul, tot în temeiul dreptului Uniunii, să obțină din partea statului membru respectiv nu numai rambursarea sumei de bani percepute în mod nejustificat, ci și plata unor dobânzi pentru a compensa indisponibilitatea acesteia din urmă [a se vedea Hotărârea din 19 iulie 2012, Littlewoods Retail și alții, C-591/10, EU:C:2012:478, punctele 24-26, precum și Hotărârea din 9 septembrie 2021, Hauptzollamt B (Reducere fiscală facultativă), C-100/20, EU:C:2021:716, punctele 26 și 27].
- 53 Astfel de drepturi la rambursarea sumelor de bani a căror plată a fost impusă de un stat membru unui subiect de drept administrativ cu încălcarea dreptului Uniunii și la plata unor dobânzi aferente acestor sume constituie expresia unui principiu general de restituire a plății nedatorate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2011, Lady & Kid și alții, C-398/09, EU:C:2011:540, punctele 18, 20 și 26).
- 54 Ținând seama de caracterul general al principiului a cărui expresie o reprezintă, trebuie să se considere, pe de o parte, că cele două drepturi își găsesc aplicarea în ipoteza în care suma de bani pe care un stat membru a impus-o unui subiect de drept administrativ constituie o sancțiune pecuniară aplicată în mod eronat în temeiul unui act al dreptului Uniunii sau al unor dispoziții ale dreptului intern adoptate de statul membru respectiv în vederea executării unui asemenea act, a transpunerii sau a asigurării respectării acestuia. În consecință, asemenea unei taxe, unei contribuții, unui impozit sau oricărei alte prelevări plătite cu încălcarea dreptului Uniunii, o astfel de sancțiune pecuniară trebuie să fie rambursată persoanei interesate, căreia îi sunt datorate și dobânzile destinate să compenseze indisponibilitatea sumei de bani corespunzătoare.
- 55 Rezultă că drepturile menționate se aplică, printre altele, unei sancțiuni pecuniare precum cea în discuție în cauza C-415/20, care urmărește să permită statelor membre să asigure respectarea reglementării Uniunii referitoare la restituirile la export pentru produsele agricole, așa cum rezultă din jurisprudența Curții la care face referire instanța de trimitere (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2002, Käserei Champignon Hofmeister, C-210/00, EU:C:2002:440, punctele 40, 60 și 66).
- 56 În ceea ce privește, pe de altă parte, aspectul dacă dreptul de a obține plata unor dobânzi trebuie, în schimb, să se aplice în ipoteza în care asemenea restituiri la export au fost plătite cu întârziere subiectului de drept administrativ care a solicitat să îi fie acordate, după ce i-au fost refuzate de autoritatea națională competentă cu încălcarea dreptului Uniunii, trebuie arătat că o atare ipoteză se caracterizează prin împrejurarea că subiectul de drept administrativ în cauză a fost privat pentru o anumită perioadă de suma de bani corespunzătoare acestor restituiri la export din cauza întârzierii respective, care este ea însăși consecința unei încălcări a dreptului Uniunii.
- 57 Or, această situație este comparabilă cu cea a unui subiect de drept administrativ care a fost privat pentru o anumită perioadă de suma de bani corespunzătoare unei taxe, unei contribuții, unui impozit sau unei alte prelevări a cărei plată a fost impusă de un stat membru cu încălcarea dreptului Uniunii și care are dreptul, în acest temei, la plata unor dobânzi prin care se urmărește să se compenseze indisponibilitatea sumei de bani respective, în conformitate cu jurisprudența amintită la punctul 52 din prezenta hotărâre.
- 58 În consecință, este necesar să se admită prin analogie că, în cazul în care restituirile la export au fost plătite cu întârziere unui subiect de drept administrativ, cu încălcarea dreptului Uniunii, acesta are dreptul de a obține plata unor dobânzi destinate să compenseze indisponibilitatea sumei de bani corespunzătoare.

- 59 Astfel, din cuprinsul punctelor 51-58 din prezenta hotărâre rezultă că principiile dreptului Uniunii referitoare la drepturile subiecților de drept administrativ de a obține rambursarea sumelor de bani a căror plată le-a fost impusă de un stat membru cu încălcarea dreptului Uniunii, precum și plata unor dobânzi aferente acestor sume de bani trebuie să fie interpretate în sensul că se aplică în ipoteza în care sumele de bani în discuție corespund, pe de o parte, unor restituiri la export care au fost acordate cu întârziere unui subiect de drept administrativ, după ce i-au fost refuzate cu încălcarea dreptului Uniunii, și, pe de altă parte, unei sancțiuni pecuniare care a fost impusă acestui subiect de drept administrativ ca urmare a încălcării respective.
- 60 În al doilea rând, din jurisprudența constantă a Curții amintită la punctele 51 și 52 din prezenta hotărâre rezultă că împrejurarea că plata unei taxe, a unei contribuții, a unui impozit sau a unei alte prelevări a fost impusă de o autoritate națională „cu încălcarea dreptului Uniunii” este cea care întemeiază și justifică dreptul subiecților de drept administrativ care au plătit în mod nejustificat suma de bani corespunzătoare de a obține rambursarea acesteia de către statul membru care a perceput-o, precum și plata unor dobânzi de către acesta din urmă.
- 61 În această privință trebuie observat mai întâi că o asemenea încălcare poate avea ca obiect orice normă a dreptului Uniunii, indiferent dacă este vorba despre o dispoziție a dreptului primar sau a dreptului derivat [a se vedea Hotărârea din 9 noiembrie 1983, San Giorgio, 199/82, EU:C:1983:318, punctul 12, și Hotărârea din 9 septembrie 2021, Hauptzollamt B (Reducere fiscală facultativă), C-100/20, EU:C:2021:716, punctul 26] sau despre un principiu general al dreptului Uniunii [a se vedea Hotărârea din 9 septembrie 2021, Hauptzollamt B (Reducere fiscală facultativă), C-100/20, EU:C:2021:716, punctul 28].
- 62 În ceea ce privește, în continuare, natura acestei încălcări, din cuprinsul punctelor 53-59 din prezenta hotărâre rezultă că drepturile la rambursare și la plata unor dobânzi pe care le au subiecții de drept administrativ în temeiul dreptului Uniunii constituie expresia unui principiu general, a cărui aplicare nu este limitată la anumite încălcări ale acestui drept sau exclusă în prezența altora.
- 63 Prin urmare, aceste drepturi pot fi invocate nu numai în cazul în care o autoritate națională a impus unui subiect de drept administrativ să plătească o sumă de bani, sub forma unei cotizații, unei taxe sau unei taxe antidumping, în temeiul unui act al Uniunii care se dovedește a fi afectat de nelegalitate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 septembrie 2012, Zuckerfabrik Jülich și alții, C-113/10, C-147/10 și C-234/10, EU:C:2012:591, punctele 65 și 69, precum și Hotărârea din 18 ianuarie 2017, Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, punctele 34 și 37), ci și în alte situații.
- 64 Astfel, ele pot fi invocate, printre altele, în cazul în care plata unei taxe sau a unui impozit a fost impusă unui subiect de drept administrativ pe baza unei reglementări naționale care se dovedește a fi contrară unei dispoziții a dreptului primar sau a dreptului derivat al Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 martie 2001, Metallgesellschaft și alții, C-397/98 și C-410/98, EU:C:2001:134, punctele 82-84 și 96, precum și Hotărârea din 15 octombrie 2014, Nicula, C-331/13, EU:C:2014:2285, punctele 27-31) sau în cazul în care se dovedește că o autoritate națională a impus acestui subiect de drept administrativ plata unei taxe prin aplicarea eronată, în raport cu dreptul Uniunii, a unui act al Uniunii sau a unei reglementări naționale care asigură executarea sau transpunerea unui asemenea act [a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iulie 2012, Littlewoods Retail și alții, C-591/10, EU:C:2012:478, punctele 10, 11 și 34, precum și Hotărârea din 9 septembrie 2021, Hauptzollamt B (Reducere fiscală facultativă), C-100/20, EU:C:2021:716, punctele 25-36].

- 65 Or, din afirmațiile instanței de trimitere rezultă că cele trei situații juridice și factuale cu privire la care aceasta solicită Curții să se pronunțe întră sub incidența celei din urmă situații. Astfel, aceste afirmații arată că, în ceea ce privește cauza C-415/20, autoritatea națională respectivă a refuzat să acorde restituiri la export unui subiect de drept administrativ și i-a impus o sancțiune pecuniară prin efectuarea unei aplicări incorecte a dreptului Uniunii, care își are originea într-o interpretare eronată a acestui drept. De asemenea, în cauzele C-419/20 și C-427/20, autoritățile naționale în cauză au impus unor subiecți de drept administrativ taxe antidumping și, respectiv, taxe la import prin efectuarea unei aplicări incorecte a dreptului Uniunii, care își are originea într-o eroare de drept sau într-o eroare de apreciere a faptelor.
- 66 În sfârșit, din jurisprudența Curții reiese că existența unei încălcări a dreptului Uniunii, care conferă dreptul la o rambursare, precum și la plata unor dobânzi în beneficiul subiectului de drept administrativ în cauză și care impune în mod corelativ statului membru în discuție să efectueze această rambursare și această plată a dobânzilor, poate fi stabilită nu numai de instanța Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 ianuarie 2017, Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, punctul 37), care este singura competentă să anuleze un act al Uniunii sau să constate nevaliditatea acestuia (Hotărârea din 22 octombrie 1987, Foto-Frost, 314/85, EU:C:1987:452, punctele 15-20, și Hotărârea din 6 octombrie 2015, Schrems, C-362/14, EU:C:2015:650, punctul 62), ci și de o instanță națională, indiferent dacă aceasta este chemată să acționeze în conformitate cu o constatare a nelegalității sau a nevalidității efectuată în prealabil de instanța Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 ianuarie 2017, Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, punctul 38) sau să constate că un act adoptat de o autoritate națională este viciat de o punere în aplicare eronată a dreptului Uniunii.
- 67 În această privință trebuie subliniat că articolul 19 TUE încredințează obligația de a garanta deplina aplicare a dreptului Uniunii în toate statele membre și protecția jurisdicțională conferită subiecților de drept administrativ de dreptul Uniunii nu numai înseși instanței Uniunii, ci și instanțelor naționale, care au astfel ca misiune, în colaborare cu aceasta, să garanteze respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea tratatelor, după cum a amintit doamna avocată generală la punctele 82 și 83 din concluzii.
- 68 În plus, în caz de îndoială cu privire la interpretarea dreptului Uniunii într-un anumit caz, instanțele naționale respective au, după caz, posibilitatea sau obligația de a sesiza Curtea cu titlu preliminar, în conformitate cu articolul 267 TFUE, amintindu-se că hotărârile preliminare de interpretare pronunțate de aceasta din urmă clarifică și precizează, dacă este nevoie, semnificația și domeniul de aplicare ale normelor de drept care sunt interpretate în cuprinsul lor, astfel cum acestea trebuie sau ar fi trebuit să fie înțelese și aplicate de la data intrării lor în vigoare (Hotărârea din 7 august 2018, Hochtief, C-300/17, EU:C:2018:635, punctul 55).
- 69 În consecință, din cuprinsul punctelor 59-68 din prezenta hotărâre rezultă că principiile dreptului Uniunii referitoare la drepturile subiecților de drept administrativ de a obține rambursarea sumelor de bani a căror plată le-a fost impusă de un stat membru cu încălcarea dreptului Uniunii, precum și plata unor dobânzi aferente acestor sume de bani trebuie să fie interpretate în sensul că se aplică, în mod general și fără a aduce atingere modalităților de exercitare a acestor drepturi într-o anumită situație, în cazul în care dintr-o decizie a Curții sau dintr-o decizie a unei instanțe naționale rezultă că plata unor restituiri la export, a unei sancțiuni pecuniare, a unor taxe antidumping sau a unor taxe la import a fost, după caz, refuzată sau impusă de o autoritate națională, în temeiul fie al unei interpretări eronate a dreptului Uniunii, fie al unei aplicări eronate a acestui drept.

- 70 În al treilea și ultimul rând, dreptul la plata unor dobânzi menționat la punctul 52 din prezenta hotărâre are ca obiect, așa cum rezultă din jurisprudența citată la acest punct, compensarea indisponibilității sumei de bani de care subiectul de drept administrativ în cauză a fost privat în mod nejustificat.
- 71 Această compensare se poate efectua, în funcție de situație, potrivit modalităților care sunt prevăzute de reglementarea aplicabilă a Uniunii sau, în lipsa unei asemenea reglementări, potrivit celor care se aplică în temeiul dreptului național.
- 72 În speță, după cum subliniază instanța de trimitere, litigiile principale din cauzele C-419/20 și C-427/20 privesc sume de bani corespunzătoare unor taxe vamale nedatorate. Or, rambursarea acestor taxe este guvernată, într-o anumită măsură, de o reglementare adoptată de legiuitorul Uniunii, și anume de cea aplicabilă în materie vamală, așa cum rezultă din cuprinsul punctelor 3-6 din prezenta hotărâre. În schimb, litigiul principal din cauza C-415/20 privește sume de bani care corespund unor restituiri la export pentru produse agricole plătite cu întârziere, precum și unei sancțiuni pecuniare impuse în mod eronat. Or, dispozițiile relevante ale reglementării Uniunii care este aplicabilă în materie, citate la punctele 7-9 din această hotărâre, nu prevăd niciun mecanism comparabil cu cel care a fost instituit pentru taxele vamale nedatorate.
- 73 Având în vedere această diferență de situație, trebuie observat mai întâi că din jurisprudența Curții rezultă că rambursarea taxelor vamale nedatorate, astfel cum este prevăzută la articolul 236 alineatul (1) din Codul vamal comunitar, care este aplicabil *ratione temporis*, potrivit instanței de trimitere, trebuie să determine plata unor dobânzi (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 ianuarie 2017, Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, punctele 36-38). În plus, excepția de la acest principiu general, prevăzută la articolul 241 din codul menționat, nu este aplicabilă în ipoteza în care, precum în speță, motivul pentru care taxele respective nu sunt datorate este că au fost percepute cu încălcarea dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 ianuarie 2017, Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, punctele 25-27). Așa cum a arătat doamna avocată generală la punctele 103 și 109 din concluzii, situația este aceeași în ceea ce privește excepția prevăzută la articolul 116 alineatul (6) din Codul vamal al Uniunii, care reia în prezent, în esență, conținutul articolului 241 din Codul vamal comunitar.
- 74 În aceste condiții, trebuie arătat, în continuare, în ceea ce privește atât taxele vamale în discuție în cauzele C-419/20 și C-427/20, cât și sancțiunea pecuniară despre care este vorba în cauza C-415/20, că, după cum rezultă dintr-o jurisprudență constantă a Curții, în lipsa unei reglementări a Uniunii, revine ordinii juridice interne din fiecare stat membru atribuția de a prevedea modalitățile potrivit cărora trebuie să fie plătite dobânzi în cazul rambursării unor sume de bani percepute cu încălcarea dreptului Uniunii. Aceste modalități trebuie să respecte însă principiile echivalenței și efectivității, cerință a cărei respectare implică, printre altele, ca ele să nu fie concepute astfel încât să facă excesiv de dificilă sau practic imposibilă exercitarea dreptului la plata unor dobânzi garantat de dreptul Uniunii (a se vedea Hotărârea din 19 iulie 2012, Littlewoods Retail și alții, C-591/10, EU:C:2012:478, punctele 27 și 28, precum și Hotărârea din 6 octombrie 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, punctele 26 și 27). Cerințe similare se impun și în cazul plății cu întârziere a unei sume de bani datorate în temeiul dreptului Uniunii, precum cea corespunzătoare restituirilor la export în discuție în cauza C-415/20.
- 75 Mai precis, astfel de modalități de plată a dobânzilor nu trebuie să conducă la privarea subiectului de drept administrativ în cauză de o despăgubire adecvată pentru pierderea care i-a fost cauzată, ceea ce presupune printre altele ca dobânzile care îi sunt plătite să acopere întreaga perioadă cuprinsă, după caz, între data la care a plătit sau ar fi trebuit să i se plătească suma de bani în

discuție și data la care aceasta îi este rambursată sau plătită (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 aprilie 2013, *Irimie*, C-565/11, EU:C:2013:250, punctele 26-28, precum și Hotărârea din 23 aprilie 2020, *Sole-Mizo și Dalmandi Mezőgazdasági*, C-13/18 și C-126/18, EU:C:2020:292, punctele 43, 49 și 51).

- 76 Așadar, dreptul Uniunii se opune unui mecanism juridic care nu îndeplinește această cerință și care, pe cale de consecință, nu permite exercitarea efectivă a drepturilor la rambursare și la plata unor dobânzi garantate de acest drept (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 aprilie 2013, *Irimie*, C-565/11, EU:C:2013:250, punctul 29, și Hotărârea din 15 octombrie 2014, *Nicula*, C-331/13, EU:C:2014:2285, punctele 38 și 39).
- 77 Prin urmare, dreptul menționat se opune unei reglementări naționale potrivit căreia plata unor dobânzi aferente unor sume de bani a căror plată a fost, după caz, impusă sau refuzată unui subiect de drept administrativ cu încălcarea dreptului Uniunii, cum sunt cele în discuție în litigiile principale, nu poate interveni decât pentru perioada cuprinsă între data introducerii căii de atac jurisdicționale prin care se urmărește obținerea rambursării sau acordarea acestor sume de bani și data deciziei pronunțate de instanța competentă, cu excluderea perioadei anterioare, precum reglementarea națională în discuție în litigiile principale. În fapt, astfel de dobânzi trebuie să poată fi de asemenea solicitate și obținute de subiectul de drept administrativ în cauză pentru perioada cuprinsă între data la care suma de bani în discuție a fost plătită statului membru respectiv sau ar fi trebuit să îi fie acordată de acesta și data la care este introdusă o atare acțiune.
- 78 În sfârșit, ținând seama de întrebările instanței de trimitere referitoare la aspectul dacă un legiutor național are posibilitatea de a prevedea că de plata unor dobânzi nu pot, în orice caz, să beneficieze decât subiecții de drept administrativ care au introdus o cale de atac jurisdicțională în scopul de a obține rambursarea sau acordarea unor sume de bani a căror plată le-a fost impusă sau refuzată cu încălcarea dreptului Uniunii, cu excluderea subiecților de drept administrativ care s-au limitat să formuleze un recurs grațios sau o reclamație administrativă prealabilă în fața autorității naționale competente, care a fost respinsă printr-o decizie explicită sau tacită a acesteia din urmă, trebuie să se precizeze că exercitarea efectivă a drepturilor garantate de dreptul Uniunii nu impune, în principiu, ca autoritățile naționale să efectueze din oficiu rambursarea sau plata unor astfel de sume și o asemenea plată de dobânzi, în lipsa oricărei inițiative în contencios a subiecților de drept administrativ prin care să se urmărească obținerea respectării drepturilor respective.
- 79 Așa cum s-a arătat la punctul 74 din prezenta hotărâre, marja de manevră de care dispun statele membre, în lipsa unei reglementări a Uniunii, pentru a preciza modalitățile de plată a dobânzilor aferente sumelor pe bani care le-au fost plătite în mod nejustificat sau pe care le-au reținut în mod nejustificat trebuie să fie exercitată cu respectarea principiului efectivității și, în acest temei, printre altele, să nu facă excesiv de dificilă sau practic imposibilă exercitarea drepturilor conferite particularilor de ordinea juridică a Uniunii.
- 80 Această problemă trebuie ea însăși să fie analizată, conform unei jurisprudențe constante a Curții, ținând seama, în fiecare caz în care se ridică, de locul pe care îl ocupă dispoziția sau dispozițiile naționale în cauză în ansamblul procedurii, de modul în care se derulează această procedură și de particularitățile dispozițiilor menționate, în fața diverselor instanțe naționale (Hotărârea din 6 octombrie 2015, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, punctul 36 și jurisprudența citată). Din această perspectivă, trebuie să se țină cont, printre altele, de principiile care stau la baza sistemului jurisdicțional național, precum protecția dreptului la apărare, principiul securității juridice și buna desfășurare a procedurii (Hotărârea din 14 decembrie 1995, *Peterbroeck*, C-312/93,

EU:C:1995:437, punctul 14, precum și Hotărârea din 6 octombrie 2021, Consorzio Italian Management și Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, punctul 63). În plus, este necesar, așa cum rezultă din cuprinsul punctului 75 din prezenta hotărâre, să se stabilească dacă normele de drept național referitoare la dobânzile care sunt în discuție într-un anumit caz conduc la privarea subiectului de drept administrativ în cauză de o despăgubire adecvată pentru pierderea care i-a fost provocată.

- 81 În lumina acestor considerații, revine instanței naționale sarcina de a verifica dacă reglementarea națională în discuție în litigiile principale în speță nu face excesiv de dificilă exercitarea propriilor drepturi de către subiecții de drept administrativ care, deși nu au introdus o cale de atac jurisdicțională pentru a obține plata unei sume de bani care le-a fost refuzată sau rambursarea unei sume de bani pe care au plătit-o, au avut totuși inițiativa de a formula un recurs grațios sau o reclamație administrativă în acest scop. În cadrul acestei analize, instanța menționată trebuie în special să ia în considerare și, dacă este cazul, să evalueze comparativ interesele legate de protecția dreptului la apărare, de principiul securității juridice, de buna desfășurare a procedurii, precum și, respectiv, de respectarea dreptului Uniunii și a drepturilor pe care le au subiecții de drept administrativ în temeiul acestuia.
- 82 În ceea ce privește împrejurările proprii cauzei C-415/20, trebuie să se precizeze însă, în mod general și așa cum a procedat doamna avocată generală la punctul 124 din concluzii, că decizia de trimitere și observațiile scrise care au fost prezentate Curții nu conțin niciun element explicativ de natură să justifice că, în urma unei asemenea evaluări comparative, subiectului de drept administrativ i se poate refuza dreptul la plata unor dobânzi pentru simplul motiv că nu a introdus o cale de atac jurisdicțională pentru a obține plata unei sume care îi fusese refuzată sau rambursarea unei sume care îi fusese impusă, cu titlu de sancțiune pecuniară, cu încălcarea dreptului Uniunii.
- 83 În ceea ce privește mai precis principiul securității juridice, trebuie să se țină seama de împrejurarea că, într-o situație precum cea în discuție în această cauză, autoritatea națională competentă poate, fără a afecta drepturile terților, să adopte o decizie prin care să acorde suma de bani a cărei acordare a fost inițial refuzată sau rambursarea celei a cărei plată a fost inițial impusă, astfel încât plata unor dobânzi să nu intre în contradicție cu o decizie administrativă definitivă, așa cum pare să fi făcut autoritatea competentă în speță, revenind asupra deciziilor inițiale prin care refuzase să acorde restituirile la export solicitate de subiectul de drept administrativ și apoi îi aplicase acestuia o sancțiune pecuniară.
- 84 Astfel, din cuprinsul punctelor 70-83 din prezenta hotărâre rezultă că principiile dreptului Uniunii referitoare la drepturile subiecților de drept administrativ de a obține rambursarea sumelor de bani a căror plată le-a fost impusă de un stat membru cu încălcarea dreptului Uniunii, precum și plata unor dobânzi aferente acestor sume de bani trebuie să fie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale care prevede că, atunci când plata unor restituiri la export, a unei sancțiuni pecuniare, a unor taxe antidumping sau a unor taxe la import a fost, după caz, refuzată sau impusă cu încălcarea dreptului Uniunii, plata unor dobânzi nu poate interveni decât pentru perioada cuprinsă între data introducerii căii de atac jurisdicționale prin care se urmărește să se obțină plata unei sume de bani care le-a fost refuzată sau rambursarea unei sume de bani pe care au plătit-o și data deciziei pronunțate de instanța competentă, cu excluderea perioadei anterioare. În schimb, ele nu se opun în sine ca o asemenea legislație să prevadă că plata menționată nu este datorată decât dacă a fost introdusă o astfel de cale de atac, cu condiția ca aceasta să nu facă excesiv de dificilă exercitarea drepturilor pe care le au subiecții de drept administrativ în temeiul dreptului Uniunii.

- 85 Ținând seama de ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că principiile dreptului Uniunii referitoare la drepturile subiecților de drept administrativ de a obține rambursarea sumelor de bani a căror plată le-a fost impusă de un stat membru cu încălcarea dreptului Uniunii, precum și plata unor dobânzi aferente sumelor de bani respective trebuie să fie interpretate în sensul că:
- în primul rând, se aplică în ipoteza în care sumele de bani în discuție corespund, pe de o parte, unor restituiri la export care au fost acordate cu întârziere unui subiect de drept administrativ, după ce i-au fost refuzate cu încălcarea dreptului Uniunii, și, pe de altă parte, unei sancțiuni pecuniare care a fost impusă acestui subiect de drept administrativ ca urmare a încălcării respective;
 - în al doilea rând, se aplică atunci când dintr-o decizie a Curții sau dintr-o decizie a unei instanțe naționale rezultă că plata unor restituiri la export, a unei sancțiuni pecuniare, a unor taxe antidumping sau a unor taxe la import a fost, după caz, refuzată sau impusă de o autoritate națională în temeiul fie al unei interpretări eronate a dreptului Uniunii, fie al unei aplicări eronate a acestui drept și
 - în al treilea rând, se opun unei reglementări naționale care prevede că, atunci când plata unor restituiri la export, a unei sancțiuni pecuniare, a unor taxe antidumping sau a unor taxe la import a fost, după caz, refuzată sau impusă cu încălcarea dreptului Uniunii, plata unor dobânzi nu poate interveni decât pentru perioada cuprinsă între data introducerii căii de atac jurisdicționale prin care se urmărește să se obțină plata sau rambursarea sumei de bani în discuție și data deciziei pronunțate de instanța competentă, cu excluderea perioadei anterioare. În schimb, ele nu se opun în sine ca o asemenea legislație să prevadă că plata menționată nu este datorată decât dacă a fost introdusă o astfel de cale de atac, cu condiția ca aceasta să nu facă excesiv de dificilă exercitarea drepturilor pe care le au subiecții de drept administrativ în temeiul dreptului Uniunii.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 86 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Principiile dreptului Uniunii referitoare la drepturile subiecților de drept administrativ de a obține rambursarea sumelor de bani a căror plată le-a fost impusă de un stat membru cu încălcarea dreptului Uniunii, precum și plata unor dobânzi aferente sumelor de bani respective trebuie să fie interpretate în sensul că:

- **în primul rând, se aplică în ipoteza în care sumele de bani în discuție corespund, pe de o parte, unor restituiri la export care au fost acordate cu întârziere unui subiect de drept administrativ, după ce i-au fost refuzate cu încălcarea dreptului Uniunii, și, pe de altă parte, unei sancțiuni pecuniare care a fost impusă acestui subiect de drept administrativ ca urmare a încălcării respective;**

- în al doilea rând, se aplică atunci când dintr-o decizie a Curții sau dintr-o decizie a unei instanțe naționale rezultă că plata unor restituiri la export, a unei sancțiuni pecuniare, a unor taxe antidumping sau a unor taxe la import a fost, după caz, refuzată sau impusă de o autoritate națională în temeiul fie al unei interpretări eronate a dreptului Uniunii, fie al unei aplicări eronate a acestui drept și
- în al treilea rând, se opun unei reglementări naționale care prevede că, atunci când plata unor restituiri la export, a unei sancțiuni pecuniare, a unor taxe antidumping sau a unor taxe la import a fost, după caz, refuzată sau impusă cu încălcarea dreptului Uniunii, plata unor dobânzi nu poate interveni decât pentru perioada cuprinsă între data introducerii căii de atac jurisdicționale prin care se urmărește să se obțină plata sau rambursarea sumei de bani în discuție și data deciziei pronunțate de instanța competentă, cu excluderea perioadei anterioare. În schimb, ele nu se opun în sine ca o asemenea legislație să prevadă că plata menționată nu este datorată decât dacă a fost introdusă o astfel de cale de atac, cu condiția ca aceasta să nu facă excesiv de dificilă exercitarea drepturilor pe care le au subiecții de drept administrativ în temeiul dreptului Uniunii.

Semnături